

Föreskrifter om ändring av Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd (RA-FS 2013:4) om arkivlokaler;

RA-FS 2025:2

Utkom från trycket
den 5 september 2025

beslutade den 18 augusti 2025.

Riksarkivet föreskriver med stöd av 11 § arkivförordningen (1991:446) i fråga om Riksarkivets föreskrifter och allmänna råd (RA-FS 2013:4) om arkivlokaler,

dels att nuvarande 8 kap. 2–4 §§ ska betecknas 8 kap. 5–7 §§,
dels att 1 kap. 1 §, 2 kap. 1 §, 4 kap. 6 §, 7 kap. 4, 9, 10, 15 och 18 §§, 8 kap. 1–4 §§ och 6 § och 9 kap. 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse.

1 kap. Tillämpningsområde

1 § Föreskrifterna gäller lokaler för förvaring av arkiv hos

- statliga myndigheter med undantag för riksdagens myndigheter, regeringen, Regeringskansliet och utrikesrepresentationen,
- sådana organ som avses i 2 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), till den del arkivet härrör från den verksamhet som avses i bilagan till offentlighets- och sekretesslagen,
- sådana enskilda organ som förvarar allmänna handlingar med stöd av lagen (2015:602) om överlämnande av allmänna handlingar för förvaring,
- Svenska kyrkan och dess organisatoriska delar vid förvaring av allmänna handlingar med stöd av lagen (1999:288) om överlämnande av allmänna handlingar till Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar för förvaring m.m.

I dessa föreskrifter avses med begreppet myndighet sådana myndigheter och organ som upptas i första stycket.

2 kap. Definitioner

1 § I dessa föreskrifter används följande termer med nedan angiven betydelse.

Arkivlokal	Lokal som är anpassad för förvaring av arkiv.
Automatiskt brandlarm	Anläggning avsedd att elektroniskt påverkas av vid brand normalt förekommande händelseförlopp så att larm avges.

Automatiskt släcksystem	System som i händelse av brand aktiveras automatiskt, utan manuell insats, och vars syfte är att släcka en brand i dess begynnelsekedje eller att hålla den under kontroll så att släckningen kan fullföljas av personal på platsen eller av räddningstjänsten.
Brandbelastning – yttre	Brandbelastning i angränsande utrymmen.
Brandcell	Avskild del av en byggnad inom vilken en brand under hela eller delar av ett brandförlopp kan utvecklas utan att sprida sig till andra delar av byggnaden eller andra byggnader.
Brandskydds-dokumentation	Dokumentation som visar hur man uppfyller gällande krav på brandskydd; dokumentationen kan bl.a. redovisa brandtekniska klasser, brandcellsindelning, luftbehandlingsinstallationens funktion vid brand och i förekommande fall beskriva brandtekniska lösningar som automatiska släcksystem och automatiska brandlarm.
Brandteknisk klass	Klass för indelning av material, beklädnader, golvbeläggningar, taktäckningar, ytskikt och byggnadsdelar med avseende på brandtekniska egenskaper.
Byggnadsdel	Enhet som ingår i byggnad och som kan avgränsas med avseende på sin byggnadstekniska funktion.
Funktionsbyggnad	Byggnad som i sin helhet eller till övervägande delen är uppförd eller används för ett specifikt ändamål, här avses en byggnad för förvaring av arkiv.
Inrymningsväg	Väg till skyddsrum från kringliggande utrymmen (se även utrymningsväg).
Konditionering	Gradvis anpassning av material till den miljö som handlingarna ska föras till.
Luftbehandling	Behandling av luft genom luftberedning, luftdistribution och luftväxling (se även ventilation).
Nybyggnad	Uppförande av en ny byggnad eller flyttning av en tidigare uppförd byggnad till en ny plats.
Ombyggnad	Ändring av en byggnad som innebär att hela byggnaden eller en betydande och avgränsbar del av byggnaden påtagligt förnyas.
Radiator	Värmeelement; anordning för att värma upp inomhusluft.

Skyddsrum	Anläggning, byggnad eller del av denna som är utformad för att skydda människor, föremål e.d. mot verkningar av stridsmedel (och som är registrerad som skyddsrum av ansvariga myndigheter).
Utrymningsväg	Väg från brandcell till det fria eller till annan säker plats där brand och brandgas inte kan påverka utrymmande personer.
Ventilation	Transport och utbyte av luft (se även luftbehandling).
Ändring	En eller flera åtgärder som ändrar konstruktion, installationer, inredning och material i en befintlig arkivlokal eller i en lokal som anpassas till arkivlokal.

4 kap. Grundläggande skyddskrav

6 § Byggnadens bärande konstruktion ska vara dimensionerad för den belastning som arkivet och arkivverksamheten medför.

Allmänna råd. Föreskrifter och allmänna råd till 3 kap. 7 § Plan- och byggförordningen (2011:338) finns i Boverkets föreskrifter och allmänna råd om bärförmåga, stadga och beständighet i byggnader m.m. (BFS 2024:6). Regler om bärförmåga vid brand finns i Boverkets föreskrifter och allmänna råd om säkerhet i händelse av brand i byggnader (BFS 2024:7). Fram till den sista juni 2026 kan de äldre reglerna i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (BFS 2011:10) om tillämpning av europeiska konstruktionsstandarder (eurokoder), EKS, under vissa förutsättningar tillämpas i sin helhet.

Konstruktionen bör vara dimensionerad för långtidsbelastning med syfte att förhindra en sådan nedböjning hos bjälklagen som kan orsaka att mobila kompakthyllsystem kommer i egenrullning.

7 kap. Skydd mot brand, brandgas och skadlig upphettning

4 § Arkivlokalen ska utföras så att den, vid en brand i angränsande utrymmen, under 120 minuter, ger skydd mot

- skadlig upphettning,
 - brandgas,
 - öppen låga och
 - genombränning.
- Dörrar, fönsterluckor och portar ska vara brandgastäta.

Dörrar ska vara utrustade med automatisk stängare och anslagströskel eller annan skyddsanordning som ger motsvarande skydd.

Om någon av arkivlokalens väggar utgörs av byggnadens ytterväggar får dessa väggar utföras i en lägre brandteknisk klass förutsatt att skyddet mot skadlig upphettning i arkivlokalen upprätthålls vid utvändig brand enligt SS-EN 1991-1-2:2024 (5.2.2).

Allmänna råd. Kravet på att arkivlokalen ska skydda arkivet under 120 minuter kan uppnås om arkivlokalen utförs i följande brandtekniska klasser, under förutsättning att den yttre brandbelastningen är lägre än 800 MJ/m²

- väggar och bjälklag EI 120
- dörrar (självstängande) EI 120-C

- brandspjäll och brandgasspjäll EI 120
- ventilations- och imkanaler EI 120
- genomföringar för rör, kablar och ventilationskanaler EI 120.

Ett utförande i de brandtekniska klasser som angivits ger emellertid inte tillräckligt skydd mot skadlig upphettning. Med skydd mot skadlig upphettning avses att ytemperaturen på den icke brandutsatta sidan av väggen, bjälklaget eller den brandavskiljande konstruktionen, efter 120 minuters brand, inte bör överstiga en temperatur som är skadlig för det förvarade materialet. Skyddet kan förbättras genom tilläggsisolering av de brandavskiljande väggarna eller genom att omkringliggande utrymmen sprinklas. Vid bestämning av det brandtekniska skyddet bör isoleringskraven (I) specificeras genom temperaturangivelse. Med skadlig upphettning avses normalt för

- pappershandlingar > 50 °C
- mikrofilm > 70 °C
- magnetiska databärare > 55 °C
- optiska databärare > 55 °C

Kraven på att dörrar, fönsterluckor och portar ska vara brandgastäta kan anses vara uppfyllda om de är klassificerade i lägst klass Sa enligt SS-EN 13501-2:2023. Med anslagströsklar avses trösklar som ligger an mot dörrbladet när dörren är stängd, eller motsvarande skyddsanordning. Avsikten är att dörren ska vara så tät att det inte läcker in rök, brandgas eller sticklågor vid en brand utanför arkivlokalen.

Om den yttre brandbelastningen är högre än 800 MJ/m² och inte kan nedbringas, eller om omständigheterna i övrigt är ogynnsamma, kan det bli nödvändigt att välja en högre brandteknisk klass. Vid bedömning av lämplig brandteknisk klass bör myndigheten även kontrollera de krav som ställs i Boverkets föreskrifter.

I det fall den yttre brandbelastningen är betydligt lägre än 800 MJ/m² kan det innebära att en lägre brandteknisk klass kan väljas.

För att förhindra vattenånga från t.ex. betongväggar att avges till arkivlokalen vid brand utanför arkivlokalen bör en ångspärr monteras mellan den sida av betongväggen som vetter mot arkivlokalen och arkivlokalens ytskikt.

9 § Elektriska installationer för luftbehandling ska vara brandtekniskt avskilda från arkivlokalen i enlighet med 4 §.

10 § Arkivlokalens belysning ska utgöras av LED-armaturer¹ eller lysrörsarmaturer som har ett tillfredsställande skydd mot damm. Den elektriska anslutningen ska vara fast monterad.

Lysrörsarmaturer ska vara försedda med säkerhetsglimtändare eller högfrekvensdon.

Allmänna råd. Vad som är ett tillfredsställande skydd mot damm beror på luftkvaliteten i arkivlokalen. Luftens partikelinnehåll påverkas av det arkivmaterial som förvaras i lokalen och den verksamhet som förekommer där.

Vid nybyggnad, ändring eller byte av armatur bör myndigheten välja armatur i kapslingsklass lägst IP 43, i enlighet med SS-EN 60529 utgåva 1.2.

15 § Arkivlokalen ska vara utrustad med ett automatiskt brandlarm som vidarebefordrar larm till en bemannad plats. Detektorer ska finnas såväl i arkivlokalen som i till arkivlokalen angränsande brandceller som myndigheten förfogar över.

Allmänna råd. Den bemannade platsen kan vara en ständigt bemannad plats i byggnaden, ett vakt- eller larmbolag eller räddningstjänsten. Exempel på lämpliga komponenter i ett automatiskt brandlarm finns i standardserien SS-EN 54. Exempel på

¹ Lysdiod (light-emitting diode).

18 § I eller i anslutning till arkivlokalen ska det finnas handbrandsläckare. Avståndet till närmaste handbrandsläckare i arkivlokalen får vara högst 25 m.

Allmänna råd. Släckmedlet i handbrandsläckaren väljs med utgångspunkt från de handlingar som förvaras i arkivet och den sanering som blir aktuell efter det att handbrandsläckaren använts.

8 kap. Skydd mot skadlig klimat- och miljöpåverkan i arkivlokalen

1 § Arkivlokalen ska avseende temperatur, relativ luftfuktighet, luftens renhet och övriga miljöfaktorer, vara anpassad till de handlingar som förvaras där.

Allmänna råd. Luftföroreningar såsom svaveldioxid, kväveoxider m.fl. har en menlig inverkan på handlingarna. Om arkivlokalen ligger i en omgivning med förorenad luft bör tilluften renas genom avskiljning av både fasta och gasformiga föroreningar.

Kraven på luftens renhet är olika för olika slag av handlingar. Vid höga krav på luftens renhet bör en reningsutrustning monteras i till- och återluftskanalerna. Vidare bör ett övertryck på 5-10 Pa skapas i arkivlokalen. Övertrycket hindrar orenad luft från att tränga in i arkivlokalen. För att övertrycket ska kunna behållas bör en luftsluss byggas mellan arkivlokalen och angränsande utrymme. Om ett övertryck skapas är det av särskild vikt att arkivlokalens omslutande byggnadsdelar utförs på så sätt att de inte skadas på grund av fuktdiffusion och fuktkonvektion.

2 § I arkivlokalen och dess byggnadskonstruktioner, ytskikt och inredning får det endast användas material som inte påverkar handlingarna negativt.

Allmänna råd. Källor till flyktiga organiska ämnen bör minimeras vilket kan göras genom noggrant val av konstruktions- samt inredningsmaterial. Exempel på material som kan avge dessa ämnen är laminat, plastgolv, färger, oljebaserade lacker, polyuretanskum, syrahärdande silikon, adhesiver och icke-stabil PVC.

3 § Handlingarna får inte utsättas för annat ljus än det som krävs för deras vård och åtkomst.

Allmänna råd. Eftersom ljusets inverkan är ackumulativ bör intensitet, varaktighet samt ljuskällans spektralfördelning och värmeutveckling kontrolleras för att minimera skadlig påverkan. UV-strålning bör uteslutas. Vid städning och rumsinspektion bör 100 lux vid golvyta vara tillräcklig ljusstyrka.

4 § Handlingar som kan påverka varandra negativt ska förvaras åtskilda.

6 § Lufttemperaturen och den relativa luftfuktigheten i arkivlokalen ska hållas stabil och kontrolleras fortlöpande. Kontrollerna och eventuella åtgärder ska dokumenteras.

Allmänna råd. Generellt innebär en lägre förvaringstemperatur att beständigheten hos handlingarna ökar under förutsättning att luftfuktigheten kan hållas vid en lämplig och jämn nivå. Korttidsfluktuationer för lufttemperatur bör inte vara större än 3 °C sett som bandbredd kring ett månadsmedelvärde. Säsongsvariationer bör inte vara mer än 5 grader per månad. För den relativa luftfuktigheten bör korttidsfluktuationer inte vara större än 5 % -enheter. Säsongsvariationer bör inte ske med

mer än 5 % -enheter per månad. Arkivlokalens lufttemperatur och relativa luftfuktighet för specifika materialkategorier bör följa nedanstående värden.

Material	Lufttemperatur (°C)			Relativ luftfuktighet (%)		
	Årsmedel	Min. ≥	Max. ≤	Årsmedel	Min. ≥	Max. ≤
Papper	≤ 18			≤ 50		
		13	22		35	60
Pergament	Årsmedel ≤ 18	13	22	Årsmedel ≤ 50		
					35	60
Glasplåtar*	≤ 18	1			30	40
Nitrat – film/negativ**	≤ 2				20	30
Acetat – film/negativ ***	≤ 2				20	50
Polyester – film/negativ s/v	Årsmedel ≤ 18	13	22		20	50
Polyester – film/negativ färg	≤ 2				20	30
Påsiktsbilder s/v	Årsmedel ≤ 18	13	22		30	50
Påsiktsbilder färg	≤ 2				30	50
Magnetiska databärare (band)	≤ 18	8****			15	50 (30 vid 18 °C)
Optiska databärare (polykarbonat)	≤ 18	1			20	50
Mikrofilm (säkerhetsexemplar)	≤ 12				25	35

* Äldre glasnegativ kan spricka och emulsion och bas kan separera vid nedfrysning.
** Vid nedbrytning av nitratfilm (film med filmbas av cellulosanitrat) bildas nitrosa gaser som dels accelererar nedbrytningen av filmen, dels skadar andra material som förvaras i samma utrymme. Detta kan bromsas genom förvaring under 2 °C. Nitratfilm är brandfarlig och film på spole kan självantända vid så låg temperatur som ≈ 40 °C. Nitratfilm måste därför förvaras i särskild arkivlokal med separat ventilation. För film på spole (t.ex. biograffilm) finns särskilda regler i Sprängämnesinspektionens föreskrifter SÄIFS 1989:4 om hantering av brandfarlig biograffilm.
*** Vid nedbrytning av acetatfilm (film med filmbas av cellulosaacetat) bildas ättiksyra som skadar omgivande material. Nedbrytningen kan bromsas genom förvaring under 2 °C. Gäller både s/v och färgfilm.
**** Smörjmedel kan avskrädas vid temperaturer under 8 grader.

Allmänna råd.

Fluktuationer

Temperatur och luftfuktighet bör inte variera på sådant sätt att det skadar materialet. Storleken, hastigheten och frekvensen på förändringen är faktorer som har betydelse för påverkan. Generellt kan sägas att en stabil miljö är bra och att vissa materialkategorier är mer känsliga för fluktuationer än andra. Exempel på materialsammansättningar som är speciellt känsliga för fluktuationer är fotografiska material på papper, glas och plast och skiktstrukturer så som färg/bläck på pergament och CD/DVD-skivor.
Hastiga och återkommande större fluktuationer (t.ex. veckovis eller dygnsvis) kommer på sikt att öka nedbrytningsgraden och bör undvikas. Effekten av fluktuationer kan motverkas genom inkapsling och byggnadskonstruktion. Långsamma, gradvisa och säsongssvis återkommande temperaturfluktuationer bör inte variera mer än 10 grader inom ovan angivna ramar för relativ luftfuktighet och temperatur och förutsätter inkapsling. Det är tillåtet att låta den bandbredd inom vilken tempe

ratur (T) och relativ luftfuktighet (RH) rör sig följa årstiderna. Detta gör det möjligt att tillåta högre T och RH på sommaren och lägre på vintern. Denna säsongsvariation bör dock inte vara för snabb, T och RH kan ändras med maximalt 5 °C och 5 % RH per månad och denna förändring måste ske gradvis. Denna strategi kan resultera i energibesparingar, men om så faktiskt är fallet beror på den specifika situationen.

9 kap. Skydd mot skadegörelse, tillgrepp och obehörigt tillträde

1 § Arkivlokalens begränsande byggnadsdelar ska vara utförda så att arkivet skyddas mot skadegörelse, tillgrepp och obehörigt tillträde.

Allmänna råd. Vid bedömningen av arkivets behov av tekniska inbrottskydd bör myndigheten bl.a. beakta om arkivmaterialet är stöldbegärligt, om det omfattas av sekretess eller på annat sätt innefattar integritetskänslig information. Om arkivlokalens läge eller de förvarade handlingarna bedöms medföra risk för obehörigt intrång bör arkivlokalen förses med inbrottslarm.

Arkivlokalens olika delar bör hålla en likvärdig fysisk skyddsnivå, d.v.s. lås, dörrar, brytskydd, inbrottsgaller och karmars infästning m.m. bör ges samma styrka. Om arkivlokalens omslutande väggar består av gipsskivor krävs i allmänhet en komplettering med skivor av stål för att ett tillfredsställande skydd ska kunna uppnås.

För säkerhetsklassade handlingar finns särskilda bestämmelser som myndigheterna är skyldiga att beakta, se t.ex. Säkerhetspolisens föreskrifter om säkerhetsskydd, PMFS 2022:1 och Försvarsmaktens föreskrifter om säkerhetsskydd, FFS 2019:2. Vidare har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, riktlinjer för myndigheternas informationssäkerhet.

2 § Vid bestämning av arkivlokalens skydd ska myndigheten ta hänsyn till byggnadens, verksamhetens och handlingarnas övriga skyddsnivå.

Allmänna råd. Lås med tillbehör bör ge en bryt- och dyrksäkerhet som är anpassad till kraven på arkivlokalens skyddsnivå. Om det finns fönster som kan användas som inbrottsväg bör dessa förses med tillräckliga skyddsanordningar. Detsamma gäller om det finns fönster som är så belägna att det finns en uppenbar risk för skadegörelse.

Stöd för klassindelningen finns i SS-EN 1627:2021.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 oktober 2025.

KARIN ÅSTRÖM IKO

Martin Pålsson

